

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Toufara a soudců Mgr. Miloše Póla a JUDr. Tomáše Strouhy v právní věci

žalobce: ; [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupen advokátkou [titul] [jméno] [příjmení]

sídlem [adresa]

proti;

žalované: ; [titul] [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

zastoupena advokátem [titul] [jméno] [příjmení]

se sídlem [adresa]

o zaplacení částky 16 048,50 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 22. 1. 2021, č. j. 16 C 336/2018-221,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se zrušuje a věc se mu vrací k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Českých Budějovicích jako soud prvního stupně rozhodoval o žalobě, kterou se žalobce domáhá proti žalované zaplacení částky 16 048,50 Kč s příslušenstvím s tím, že ke dni 29. 10. 2017 byl vlastníkem vozidla Volkswagen Passat [registrační značka] a žalovaná vlastníkem pozemku parc. [číslo] zapsaného v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro [název] kraj, Katastrální pracoviště [název města] na [list vlastnictví] pro obec [název města] a katastrální území [místo určení]. V noci z 28. 10. 2017 na 29. 10. 2017, resp. 29. 10. 2017 v brzkých ranních hodinách měl žalobce zaparkovaný vůz na pozemku parc. [číslo] sousedícím s pozemkem žalované. V uvedené době došlo k pádu části vzrostlého stromu na pozemku žalované na sousední pozemek žalobce a jeho manželky, kde bylo zaparkováno předmětné vozidlo, které bylo poškozeno. Žalobce zajistil opravu poškozeného vozidla v celkové výši 16 048,50 Kč. [příjmení] se na žalovanou s žádostí o náhradu škody spočívající v nákladech na opravu vozidla. Ta však jeho požadavek odmítla.

2. Žalovaná nesouhlasila s žalobou, když sice považovala za nesporné vlastnické poměry popsané žalobcem, ať již ve vztahu k nemovitým věcem, tak i automobilu, nebyla však svědkem daného incidentu, neví přesně, za jakých okolností a kdy k němu došlo a zda se tak stalo nezávisle na lidské vůli či naopak lidským přičiněním. Když se dne 29. 10. 2017 kolem 12:00 hodiny přijela na zahradu podívat, spadlá část stromu se nenacházela v pozici zachycené na fotografiích žalobce, nýbrž byla oddělena a položena na pozemku žalované. Žalované tak byla odepřena možnost posoudit příčinu pádu, zda k němu došlo zcela nezávisle na lidské vůli, či naopak lidským přičiněním, místo dopadu či jeho samotný následek. I kdyby byla žalobci způsobena škoda, jak tvrdí, nebyla by žalovaná za ni odpovědná, neboť ničeho nezanedbala. Neporušila žádnou právní povinnost, a to včetně obecné prevenční povinnosti. K pádu došlo nezávisle na její vůli vlivem působení přírodních živlů, konkrétně orkánu Herwart. Žalovaná se o strom pravidelně starala, pokud by byl strom očividně

ve špatném stavu, nelze předpokládat, že by žalobce pod ním běžně parkoval své vozidlo. Upozornila též na varování Českého hydrometeorologického ústavu platné pro celou Českou republiku od neděle 29. 10. 2017 od 00:00 hodin do 19:00 hodin téhož dne, obsahující upozornění na zesilující západní vítr, v souvislosti s nímž bylo možno očekávat materiální škody, na velkém území omezení v dopravě, polomy v lesích i ohrožení životů. Podle žalované to tedy byl žalobce, kdo porušil prevenční povinnost, když zaparkoval své vozidlo v blízkosti stromu žalované s ohledem na závažnost předpovědi.

3. Soud prvního stupně provedl poměrně rozsáhlé dokazování listinnými důkazy, konkrétně daňovými doklady o výši vzniklé škody, fotografiemi z místa pádu větve na automobil, zprávami Českého hydrometeorologického ústavu a hasičského záchranného sboru a novinovými články, pokud jde o okolnosti působení orkánu Herwart v [název] kraji. Vyslechl svědky [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], oba účastníky řízení a vyšel dále z odborné dendrologické zprávy [jméno] [příjmení] ze dne 30. 4. 2019, jakož i ze znaleckého posudku [číslo] který zpracoval Znalecký ústav Mendelovy univerzity v [obec] – [příjmení] a dřevařské fakulty ze dne 21. 4. 2020. Z dendrologické zprávy zjistil, že byla vypracována na základě předložených fotografií, že zdravotní stav rozlomeného stromu byl velmi dobrý, dřevo hlavního kmene i dřevo obou dílčích kmenů byly zcela zdravé a bez hniloby a k rozlomení švestky tak nemohlo dojít samovolně, pouze vahou své zredukované koruny a rovněž nemohlo dojít k selhání jejího zdravého kmene. Vlastností zdravého švestkového dřeva jsou pevnost, tvrdost a houževnatost. Rozlomení švestky musel vyvolat nějaký vnější činitel, tím mohl být buď úmyslný čin nějakého pachatele, nebo extrémní povětrnostní okolnosti. Znalecký posudek [příjmení] a dřevařské fakulty pak konstatuje, že dřevo slivoně švestky špatně odolává dřevokazným houbám. Pokud jde o konkrétní strom, z označených fotografií jej bylo možno označit za vitální. Stabilita stromu na fotografiích však byla zřetelně nízká. Byla patrná hniloba kmene a hlavního větvení, které je navíc defektní, když je patrná známka větvení s vrostlou kůrou. Jde o větvení, kdy spojení větví je narušeno vrstvou kůry, která mezi ně vrůstá a tím se zvyšuje pravděpodobnost selhání. Pro objektivní zhodnocení je však nutno uvést, že pokud by nebyly přítomny plodnice dřevokazné houby, což na žádné z fotografií není patrné, vizuální zjištění přítomnosti hniloby nemuselo být (zvláště pro laika) možné. Vizuálně patrný byl pouze defekt větvení, jehož nebezpečnost pro nepoučenou osobou nemusí být zcela zřejmá. Ze znaleckého posudku důvod selhání nelze spolehlivě určit z důvodu neznalosti doby a podmínek selhání. Pokud k selhání došlo za běžných klimatických podmínek, bylo důvodem selhání přítomnost hniloby a rozklad dřeva a tím mechanické oslabení stromu spojené s defektem ve větvení. U výsledku pak ještě znalec popsal svůj náhled na běžné klimatické podmínky pomocí tzv. větrných map pro dotčenou lokalitu, kterou odhadl na oblast 1 nebo 2, kde je vymezena hraniční hodnota 50letého větru kolem 22 – 25 m za sekundu.

4. Na základě provedených důkazů soud prvního stupně uzavřel, že v noci z 28. 10. 2017 na 29. 10. 2017 nebo nejpozději v dopoledních hodinách dne 29. 10. 2017 se odlomila větev ze stromu žalované, která poškodila vozidlo ve vlastnictví žalobce. V této době se přes Českou republiku přehnal silný vítr dosahující síly vichřice, který způsoboval značné škody na majetku. Extrémní povětrnostní podmínky vyplývají z výpovědi svědků a účastníků a také z novinových článků a zprávy Českého hydrometeorologického ústavu. Soud prvního stupně s ohledem na zainteresovanost považoval za pochopitelné, že svědci strany žalující povětrnostní podmínky bagatelizují, když si nevzpomněli na počasí, nevěnovali mu pozornost, možná věděli o výstraze ČHMÚ nebo se o ní dozvěděli ve večerních zprávách. Na druhou stranu přesně věděli, v kolik hodin v ten den vstávali a co měli k snídani. Naopak svědci strany žalované pochopitelně o výstraze věděli, byli jim známy škody i z jiných míst a neměli pochybnosti o příčině odlomení větve spočívající právě v silném větru. V dané souvislosti bylo potřeba dát podle názoru soudu prvního stupně za pravdu straně žalované o určité účelovosti tvrzení strany žalující o době, kdy nejpozději došlo k odlomení větve, když toto doplněné tvrzení se objevilo až v podání ze dne 3. 5. 2019 (tři

čtvrtě roku po podání žaloby a poté, co strana žalovaná již předložila shora popsané listiny ČHMÚ). Tato přesná doba odlomení větve vyplývá pouze z výpovědi rodinných příslušníků žalobce, tedy osob zainteresovaných na výsledku sporu, tudíž nebyla jednoznačně prokázána. Z dendrologické zprávy vyplývá, že žalovaná se o strom starala a vzhledem k tomu, že v době vypracování zprávy již nebyl tento fyzicky k dispozici a znalec vycházel pouze z předložených fotografií, nelze příčinu odlomení určit. Nicméně znalec došel k závěru, že k odlomení větve nemohlo dojít samovolně, když rovněž poukázal na povětrnostní vlivy v rozhodné době. Tato zpráva přitom není v rozporu se samotným znaleckým posudkem, ze kterého vyplývá, že znalec uvažoval o dvou příčinách rozlomení, resp. tyto dvě příčiny stanovil, a to jednak hnilobu a defektní větvení na straně jedné a povětrnostní vlivy na straně druhé s tím, že rovněž poukázal na hendikep spočívající v tom, že strom nemohl zhlédnout, resp. viděl pouze fotografie. Znalec při ústním výslechu připustil s odkazem na větrné mapy, že pokud by zde byly významné povětrnostní vlivy, pak by se přiklonil k tomu, že převažující příčinou odlomení byly právě tyto povětrnostní vlivy. Soud prvního stupně proto uzavřel, že s ohledem na závěry dendrologické zprávy a znaleckého posudku nelze učinit jednoznačný závěr, že jedinou příčinou odlomení větve byl jeho špatný zdravotní stav (hniloba či defekt větvení) nebo pouze povětrnostní vlivy. Podle názoru soudu lze učinit závěr, že vliv na odlomení větve měly oba faktory, avšak nelze určit s ohledem na fyzickou absenci posuzovaného stromu, který z faktorů byl rozhodující. V této souvislosti nelze vycházet ani ze samotné tabulky rychlosti větru, jak se snažila dovodit strana žalující, neboť jednak přesná doba odlomení nebyla prokázána a současně je také nutno poukázat na to, že už v 7:50 dosahovaly nárazy větru v dané oblasti 24,3 m/s, tedy síly vichřice. Silný vítr byl i v noci a v této souvislosti je potřeba poukázat na závěry znalce o tom, že rozhodující jsou i další faktory působící oběma směry. Soud prvního stupně proto nemohl aplikovat ust. § 2937 o. z., neboť nebylo prokázáno, že se větev odlomila pouze sama od sebe, tedy bez zásahu dalších vnějších vlivů. Naopak není pochyb o tom, že v inkriminované době nebyly běžné klimatické podmínky. Protože mezi účastníky nebylo sporu o tom, že by snad žalovaná způsobila škodu úmyslně, uvažoval soud v intencích ust. § 2911 o. z., podle kterého se zavinění z nedbalosti předpokládá a osoba jedná nedbale, nejedná-li, jak lze od osoby průměrných vlastností v soukromém styku důvodně očekávat (§ 2912 o. z.). Každý je přitom povinen počínat si tak, aby při jeho konání nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo vlastnictví jiného (§ 2900 o. z.). S ohledem na tato zákonná ustanovení posoudil soud prvního stupně i s odkazem na judikaturu (rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 1435/2013), podle kterého je vlastník pozemku řádně pečovat o porosty rostoucí na jeho pozemku a dbát o to, aby byla provedena opatření zamezující či snižující možnost vzniku škody na zdraví, na majetku či jiných hodnotách a vzhledem k tomu, že bylo v řízení zjištěno, že posuzovaný strom, jehož odlomená větev způsobila škodu na vozidle, nebyl mladý, byl starý minimálně 35 let a ve vyjádření znalce je životnost v řádu 20 – 50 let, nebyl však na první pohled způsobilý k pokácení (ostatně syna žalobce nenapadlo, že by se strom mohl podle jeho vnějších znaků rozlomit, a proto pod něj vozidlo zaparkoval), dosud plodil švestky a žalovaná se o něj starala, a to i za pomoci odborníků, jak vyplývá z její výpovědi, pak její odpovědnost v daném směru za vznik škody nelze dovodit. Odstranění plotu, jak zmiňuje žalující strana, krátce před škodnou událostí z důvodu budování nového oplocení, když staré bylo poškozeno v důsledku stavby garáže žalobce na hranici sousedních pozemků účastníků, nelze klást k tíži žalované a nemůže znamenat porušení její prevenční povinnosti.

5. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 o. s. ř., resp. § 148 odst. 1 o. s. ř., a to vzhledem k úplnému procesnímu neúspěchu žalobce v řízení před soudem prvního stupně.

6. Proti rozsudku podal odvolání žalobce. Odvolací důvody shledal v § 205 odst. 2 písm. b), c), d), e), f), g) o. s. ř. a odvoláním napadl rozsudek ve všech jeho výrocích. Zdůraznil, že k poškození vozidla žalobce došlo v důsledku pádu části stromu ve vlastnictví žalované v době před 7:30 hodin dne 29. 10. 2017, což bylo prokázáno mimo jiné účastnickou výpovědí žalobce a svědeckou výpovědí [jméno] [příjmení] a svědkyně [příjmení]. Současně žalobce navrhl k důkazu výslech svědka [jméno] [příjmení], vlastníka sousednímu domu, který by se vyjádřil k okolnostem a času

pádu části stromu. Uvedený důkazní návrh byl však soudem prvního stupně zamítnut v situaci, kdy samotná žalovaná netvrdila ani neprokazovala, kdy podle jejího názoru mělo k odlomení větve dojít. Přitom i sám soud prvního stupně uvádí v bodě 23., že žalovaná nerozporovala, že v žalobcem uvedené době k odlomení větve ze stromu došlo. Ani nevyšlo najevo, že by škoda vznikla jinak. Přesto však v 25. bodě odůvodnění rozsudku nadepsaný soud uvádí, že přesná doba odlomení větve nebyla prokázána a zmiňuje nárazy větru v čase 7:50 hodin. Závěry soudu prvního stupně tak zjevně nemají oporu v provedeném dokazování. Rychlost větru před škodní událostí přitom dosahovala maximálně 16,7 m/s, přičemž taková síla větru není pro strom, jak vyplývá i z dalších ve věci provedených důkazů, podstatnou zátěží. V daném směru odkázal žalobce na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 2. 2018, sp. zn. 24 Co 320/2017, v jehož rámci soud na základě znaleckého dokazování dospěl k závěru, že za zásadní rychlost větru se považuje až rychlost nad 32 m/s, tedy dvojnásobná než byla před pádem větve. Citovaný soud současně učinil závěr o tom, že zdravý, či řádně opečovávaný strom by větru odolal, což ostatně potvrzuje i skutečnost, že v nejbližším okolí nemuselo být provedeno odstranění jiného stromu. Jde o stejnou skutkovou situaci jako v posuzované věci, kdy také nedošlo v okolí k vyvrácení ostatních stromů, ani na zahradě žalované, ani žalobce. Je evidentní, že větev nebyla zdravá a odlomila se právě v důsledku nedostatečné a chybné péče žalované o tento strom v kombinaci s větrným počasím. Ačkoliv povinností žalobce nebylo v řízení prokazovat stav stromu, i přesto znaleckým posudkem a následnou výpovědí znalce bylo prokázáno, že strom v žádném případě nebyl zdravý. Z účastnické výpovědi žalobce a ze svědeckých výpovědí paní [příjmení] a pana [příjmení] mladšího současně vyplynulo, že odlomená větev nebyla již příliš olistěná a v poslední době nerodila. Pan [příjmení] mladší v minulosti při parkování motorového vozidla pod stromem pozoroval odtok mízy. Žalovaná podle svých slov pověřila údržbou stromu pana [příjmení] a pana [příjmení]. Pan [příjmení] byl v roce 2017 na prohlídce veškeré zeleně na zahradě žalované, ovšem žádné ošetřující práce jako prořezy atp. neučinil s odůvodněním, že není vhodná doba, že mrzne. Prořezy zeleně na zahradě žalované se realizovaly až v roce 2018, tj. po škodní události. Žalovaná s panem [příjmení] nutnost nějakého prořezu z důvodu bezpečnosti neřešila. Z její výpovědi navíc vyplývá, že naposledy prováděl údržbu zeleně na její zahradě v roce 2015 pan [příjmení]. Je proto nutno odkázat na ust. § 2937 o. z., podle kterého (při výkladu komentáře C. H. Beck, 1. vydání, 2014, strana 1639 - 1642) prokazuje poškozený vlastnictví stromu a určení odpovědného subjektu a následně je na škůdci, aby prokázal existenci liberačního důvodu, pakliže svou odpovědnost za škodu odmítá. Žalovaná netvrdila a už vůbec neprokázala jakékoliv liberační důvody. Žalovaná zaznamenala ČHMÚ a věděla, že je vlastníkem zahrady se staršími vzrostlými stromy. Věděla, že odstranila plot na hranici pozemku a současně věděla, že na pozemku žalobců se v místě kolem hranice pozemku pohybují osoby a parkují vozidla, tedy hrozí vznik škody. Přesto všechno žalovaná neučinila ničeho, aby vzniku škody zabránila či riziko vzniku škody snížila. Lze dovodit, že větev spadla sama bez razantnějších vnějších vlivů, protože je na místě aplikovat § 2937 o. z. a dovodit, že za škodu odpovídá vlastník stromu (žalovaná). V Komentáři k občanskému zákoníku, 2. vydání, 2019, Petrov, Výtisk, Beran a kol., na straně 3073 - 3076 je uvedeno, že věc způsobí škodu sama od sebe, pokud věc škodlivě působí na své okolí z vnitřních příčin daných jejími vlastnostmi pramenícími z povahy této věci, jejího tvaru, materiálu, z něhož je složena, její konstrukce a struktury, tj. aniž by toto působení bylo způsobeno člověkem, který věc používá nebo s ní nakládá. Lze sem tudíž zařadit i případy, kdy působení na okolí bude vyvoláno změnou okolní teploty, působením větru, okolní vlhkosti, apod. Není rozhodující, zda jde o obvyklé vlastnosti takové věci nebo zda jsou ovlivněny vadou. Příkladem takového působení věci může být i přehřátí, samovznícení, výbuch, apod. V daném případě navíc byla zjištěna hniloba kmene a vada hlavního větvení stromu. Zdravé dřevo daného typu stromu by mělo spolehlivě odolat rychlostem větru 50 m/s. Naproti tomu stromy se středním stupněm poškození tvrdou hnilobou se lámou již při rychlostech 14,5 – 24,5 m/s. Odkaz na čl. www.lesprace.cz/hniloby-stromu-a-polomy. Strana žalující proto navrhuje změnu rozsudku soudu prvního stupně a vyhovění žalobě, popř. zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně.

7. Žalovaná považovala rozsudek soudu prvního stupně za věcně správný a navrhla jeho potvrzení. Zdůraznila procesní postup žalobce, který až tři čtvrtě roku po podání žaloby, a to až poté, co žalovaná doložila do spisu k důkazu tabulku Českého hydrometeorologického ústavu – pobočky [okres] uvedením maximálních nárazů větru předmětného dne, z nichž vyplývá, že hodnoty odpovídající vichřici byly naměřeny až po tomto čase, upřesnil čas pádu větve do 7:30 hodin. Žalovaná se pravidelně a odborně starala o předmětný strom, jehož rozlomení nešlo predikovat a došlo k němu nezávisle na její vůli. Ze znaleckého posudku Mendelovy univerzity v Brně – Lesnické a dřevařské fakulty dospěl správně soud prvního stupně k závěrům o tom, že strom byl vitální a vizuální zjištění při absenci plodnic dřevokazné houby a zjištěné vady (defekt větvení) nebylo pro laika možné. Znalecký ústav také jednoznačně potvrdil, že na žádné z fotografií není patrná přítomnost plodnice dřevokazné houby. Silný vítr v daném případě lze označit za příčinu selhání. Klimatické podmínky dne 29. 10. 2017 rozhodně nebylo možno označit za běžné. Naopak byly zcela výjimečné. Provedeným dokazováním byla zjištěna velká četnost zásahů Hasičského záchranného sboru [název] kraje v noci z 28. 10. 2017 na 29. 10. 2017, kdy bylo ohlášeno celkem 780 událostí spojených s povětrnostními podmínkami. Z toho okres [okres] 157 událostí, z nichž 51 se nacházelo v katastrálním území [název města]. Většinou šlo o technickou pomoc v podobě odstranění stromu (na území k. ú. [obec] šlo o 25 takových událostí). V daném případě je tedy zřejmé, že porušení prevenční povinnosti je naopak nutné ve smyslu § 2900 dovozovat u syna žalobce, který přes včasné varování meteorologů o přicházející silné bouři, o němž dle svých slov věděl, jej očividně nedbal a automobil žalobce zaparkoval pod stromem, když bylo zřejmé, že jej tím vystavuje možné škodě, přičemž doporučení neparkovat auta pod stromy bylo součástí výstrahy Českého hydrometeorologického ústavu.

8. Odvolání vyhodnotil odvolací soud jako podané oprávněnou osobou ve smyslu § 201 o. s. ř., přípustné ve smyslu § 202 odst. 2 o. s. ř. a včasné ve smyslu § 204 odst. 1 o. s. ř. Přezkoumal proto napadený rozsudek při jednání odvolacího soudu v intencích ust. § 212 a § 212a o. s. ř. a dospěl k závěru o důvodnosti podaného odvolání.

9. Ke skutkovým závěrům soudu prvního stupně a jeho postupu v dokazování:

10. Podle § 132 o. s. ř. hodnotí důkazy soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Podle Komentáře k občanskému soudnímu řádu, 1. díl, 6. vydání, C. H. Beck, je hodnocení důkazů složitý myšlenkový postup, jehož podstatou jsou jednak dílčí, jednak komplexní závěry soudce o věrohodnosti zpráv získaných provedením důkazů, jež jsou pak podkladem pro závěr o tom, které skutečnosti účastníky tvrzené má soud za prokázány a jež pak tvoří zjištěný skutkový stav. Základem soudcova hodnotícího postupu by kromě lidských a odborných zkušeností měla být pravidla logického myšlení, která tradiční logika formuluje do základních logických zásad. Jde o zásadu totožnosti, která požaduje, aby se v určité úvaze zachovával invariantní význam použitých výrazů, zásada sporu (vyloučeného sporu), která vyjadřuje, že v témže čase a za týchž podmínek nemůže zároveň platit nějaké tvrzení a jeho protiklad, zásadu vyloučeného třetího, podle kterého ze dvou protikladných tvrzení musí být jedno pravdivé a zásadu dostatečného důvodu, která požaduje, aby každé pravdivé tvrzení bylo dostatečně zdůvodněno. Věrohodnost určité zprávy (poznatku) získané provedením konkrétního důkazu a tedy i její význam z hlediska důkazu pravdivosti či nepravdivosti skutkových tvrzení soud hodnotí jednak izolovaně, jednak ve srovnání se zprávami získanými provedením všech zbývajících důkazů. V prvním případě jde o posouzení věrohodnosti zprávy z hlediska druhu důkazního prostředku a způsobu, jakým se podle zákona důkaz provádí. Například u svědecké výpovědi soudce hodnotí nejprve obecně věrohodnost výpovědi s přihlédnutím k tomu, jaký má svědek vztah k účastníkům a k projednávané věci a jaká je jeho rozumová a duševní úroveň a dále konkrétně vzhledem k okolnostem, které doprovázely jeho vnímání určitých skutečností, vzhledem ke způsobu reprodukce těchto skutečností, k chování při výpovědi, apod. Zprávy, které získá tímto hodnocením obsahu svědecké výpovědi, pak soudce porovná se zprávami, jež získal na základě

hodnocení ostatních důkazů a uváží, do jaké míry jsou tyto zprávy souladné či protichůdné, vzájemně se doplňující, apod. Výsledkem tohoto celkového hodnocení je závěr o pravdivosti tvrzených skutečností, který je ve sporném řízení podkladem pro zjištění, zda a do jaké míry účastník splnil svou povinnost prokázat skutková tvrzení. Hodnocení důkazů, které ve sporném řízení vyzní v závěr, že pravdivost skutkových tvrzení nelze potvrdit ani vyloučit, vede k tomu, že rozhodnutí soudu vyzní nepříznivě pro účastníka, jehož tvrzení měla být prokázána.

11. Shora uvedené parametry zásady volného hodnocení důkazů soud prvního stupně v dané věci nerespektoval, když v bodě 24. odůvodnění rozsudku konstatoval, že pokud jde o stav předmětného stromu a příčiny odlomení větve, vyšel zejména z důkazů zpracovaných nezávislými odborníky, tedy z dendrologické zprávy a ze znaleckého posudku, když z dendrologické zprávy vyplývá, že žalovaná se o strom starala. Znalec současně došel k závěru, že k odlomení větve nemohlo dojít samovolně. Tato zpráva současně není v rozporu se znaleckým posudkem, ze kterého vyplývá, že znalec uvažoval o dvou příčinách rozlomení tak, že jsou jimi jednak hniloba a defektní větvení na straně jedné a povětrnostní vlivy na straně druhé. Z této citace je zřejmé, že oba důkazy si ve svých závěrech odporují. V případě dendrologické zprávy přitom není zřejmé, zda s ní soud prvního stupně pracuje jako s listinou nebo jako se znaleckým posudkem (doložku znalce ve smyslu § 127a o. s. ř. přitom daný důkaz obsahuje). Znalec [jméno] [příjmení], autor odborné dendrologické zprávy uvádí, že k rozlomení švestky nemohlo dojít samovolně, neboť koruna byla zredukována a vlastností zdravého švestkového dřeva je pevnost, tvrdost a houževnatost. Zdravotní stav švestky byl natolik dobrý, že její rozlomení musel vyvolat nějaký vnější činitel. Znalec vyslýchaný soudem, který obhajoval závěry znaleckého posudku vydaného [příjmení] a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně, [titul] [jméno] [příjmení], [titul], uvedl, že pokud by byl opravdu silný vítr, ten by asi byl převažující příčinou, když samozřejmě příčiny jsou obě (vedle větru defekt větvení zjištěný z fotografií na rozlomeném stromu), neboť to selhání by nenastalo, pokud by ten strom nebyl narušený a otázka je, zda tedy tím hlavním důvodem je to narušení nebo ten vítr. Pokud by vítr byl nadprůměrně silný, pak by asi byl nadprůměrně významným parametrem. Pokud by to tak nebylo, nadprůměrně silným parametrem by byl ten defekt. Jinak řečeno, vadu větvení dendrologická zpráva znalce [příjmení] nejen nezjišťuje, ale vylučuje, že by k pádu větve mohlo dojít jinak, než působením vnějšího činitele, zatímco znalecký posudek [příjmení] a dřevařské fakulty uvádí, že defekt větvení byl nepochybně jednou z příčin pádu větve, neboť bez tohoto narušení by k odlomení větve nedošlo a je pouze otázkou, jakou měrou se jako další spolupříčina podílel na pádu větve i silný vítr. Pokud soud prvního stupně považoval za možné svůj skutkový závěr stavět na obou důkazech, v některých směrech pouze na základě dendrologické zprávy, jejíhož zpracovatele však narozdíl od znaleckého posudku nevyslechl (dobrá péče o strom ze strany žalované), pak hodnocení těchto důkazů je v rozporu s výše formulovanou zásadou vyloučeného sporu, tedy, že v témže čase a za týchž podmínek nemůže platit nějaké tvrzení a současně jeho protiklad, resp. že pouze jedno ze dvou protikladných tvrzení může být pravdivé. Soud prvního stupně měl v daném směru postupovat tak, že oba důkazy důsledně zhodnotí a vysvětlí, proč v případě jejich protikladnosti vychází z jím zvoleného důkazu, na jehož základě vytváří svůj skutkový závěr, popř. (nebylo-li by to možné) uvažovat o doplnění dokazování, např. formou revizního znaleckého posudku. V případě znaleckého posudku [příjmení] a dřevařské fakulty Mendelovy university pak platí zčásti (v případě posudku znalce [příjmení] zcela), že je postavený na značně neurčitých tvrzeních, u kterých je dána vůbec pochybnost o tom, zda přísluší takovou odbornou otázku danému znalci řešit. Jde především o otázky meteorologické, týkající se charakteristiky jednotlivých typů větru a jeho působení. Jinak řečeno, znalec by se v poměrech dané věci měl vyjadřovat při své odbornosti v tom směru, při jakých rychlostech větru dochází k ulamování větví zdravých stromů daného druhu, resp. při jaké rychlosti obvykle při přítomnosti daného typu vady (defekt větvení atp.), neměl by však spekulovat o tom, v jaké větrné mapě asi leží dané místo, jak se liší rychlost větru na místě pádu větve od rychlosti větru na nejbližší meteorologické stanici, atp. Pokud bude soud prvního stupně mít pochybnosti o meteorologické situaci v daném místě a čase, musí ji zjišťovat od odborných autorit

k tomu určených ([příjmení] hydrometeorologický ústav), resp. od znalců z daného oboru (např. otázka, do jaké míry může konfigurace terénu a vzdálenost místa nehody – [obec], [ulice] – od místa měření větru, tedy od pobočky ČHMÚ (hydrometeorologické stanice v [obec]) ovlivnit správnost či rozptýl naměřených hodnot).

12. Vadné hodnocení důkazů a nekorektní závěry soudu prvního stupně shledává odvolací soud také při řešení otázky, kdy (v kterou denní dobu) došlo k pádu větve na předmětný automobil. Je nutno souhlasit s poukazy odvolatele na to, že v odůvodnění rozsudku sám soud prvního stupně připouští, že žalovaná (jím uváděný) čas pádu větve nerozporovala, že z provedených důkazů, které soud prvního stupně obsahově cituje, vyplývá, že k němu mělo dojít do 7:30 hodin dne 29. 10. 2017 a přesto tento následně přijímá závěr o tom, že k pádu mohlo dojít také ještě v dopoledních hodinách téhož dne. Současně je nutno upozornit, že pokud považuje soud prvního stupně provedené důkazy prokazující určitou skutečnost za nevěrohodné, musí jednak řádně vysvětlit proč, a to korektními argumenty – viz dále, jednak je namístě, poučit o tom účastníka ve smyslu § 118a odst. 3 o. s. ř. a vyzvat jej k doplnění důkazů. To soud prvního stupně neučinil (a přesto pak v odůvodnění důkazy strany žalující zpochybnil) a v rozporu s logikou procesního postupu zamítl současně žalobcem navržený důkaz výpovědi svědka [příjmení], který se k dané věci měl vyjádřit, a který na rozdíl od ostatních slyšených svědků a žalobce by patrně netrpěl hendikepou blízkého vztahu k žalobci a zájmu na způsobu vyřízení věci. Onen výše zmiňovaný nekorektní argument hodnocení důkazů shledává odvolací soud v tvrzení soudu prvního stupně (převzatého od strany žalované), že žalobce upravit tři čtvrtě roku po podání žaloby, a to po dodání tabulky Českého hydrometeorologického ústavu žalovanou stranou do spisu, ze které vyplývají v 10minutových intervalech v předmětný den rychlosti větru naměřené v [obec] (a také první zásadní poryv větru v 7:50 hodin), své skutkové tvrzení upřesněním okamžiku pádu větve stromu na časový úsek, „do 7:30 hodin“. Soud prvního stupně při této argumentaci nechal v úvahu, že žalobce přímo v žalobce uvádí, že, „k pádu stromu došlo v noci z 28. 10. 2017 na 29. 10. 2017, resp. 29. 10. 2017 v brzkých ranních hodinách“. Jinak řečeno dávno předtím, než do spisu byla dodána žalovanou předmětná hodnotová tabulka rychlostí větru, hovořil žalobce o pádu větve, „v brzkých ranních hodinách“. Pokud žalobce následně provedl upřesnění na časový úsek, „do 7:30 hodin“, nikterak tím skutkové tvrzení obsahově neposunul. Pouze s ohledem na upřesnění procesní obrany žalované reagoval v intencích původního skutkového tvrzení zpřesněním svých žalobních tvrzení. Soud prvního stupně však hodnotí tento jeho krok způsobem, jako kdyby např. nejprve tvrdil, že se tak stalo v průběhu dne 29. 10. 2017 a následně upřesnil, že to bylo nejpozději do 7:30 hodin. Tam by zjevně došlo k přizpůsobení skutkového tvrzení důkaznímu obsahu spisu. V daném případě by ale soud prvního stupně musel vysvětlit, proč se časový údaj, „do 7:30 hodin“ nekryje s časovým údajem, „brzké ranní hodiny“. Podle náhledu odvolacího soudu naopak je časový údaj, „do 7:30 hodin“ poměrně benevolentním vyjádřením, protože v daném případě již (z hlediska průměrného člověka) nejde o, „brzké ranní hodiny“, ale o ráno jako takové. Žalobce se tedy upřesněním časového údaje nesnažil co nejvíce časově vzdálit od času naměření prvních prudkých poryvů větru v [obec], naopak se tomuto času (7:50 hodin) oproti původnímu obecnému vyjádření přiblížil. Žalobci soudem prvního stupně přičítanou motivaci tak nelze doložit. V daném zpřesnění odvolací soud proto neshledává cokoli neregulérního či úskočného, jak je naznačováno procesní obranou a soudem prvního stupně. Proto je nutno požadovat, aby, pokud si soud prvního stupně zachová tento svůj hodnotící náhled, jej přesvědčivě vysvětlil.

13. Dále nutno soudu prvního stupně vytknout při přijetí jeho skutkového závěru o, „dostatečné péči žalované o údržbu předmětného stromu“ (vedle problematického – ze shora uvedených důvodů – využití dendrologické zprávy znalce [příjmení]), že se nevypořádali s argumentací žalobce podpořenou některými důkazy o tom, že větev, která spadla na předmětný motorový vůz, již dlouhodobě nesla známky snížené vitality, usychání, nadprůměrné produkce mízy, atp., jakož i s (pochybným) obsahem výpovědi žalované ohledně domluvy s panem [příjmení] o prořezu stromu, který byl, „odložen o rok, protože mrzlo“. Opět platí, že pokud by soud prvního stupně

neměl důkazy, kterými toto tvrzení žalující strana prokazuje, za dostatečné, věrohodné či přesvědčivé, musel by ve smyslu § 118a odst. 3 o. s. ř. vyzvat žalobce k doplnění důkazních návrhů.

14. K právnímu hodnocení věci, zejména k rozložení důkazního břemene a břemene tvrzení:

15. Odvolací soud předně souhlasí se základním právním názorem soudu prvního stupně o tom, že předmětná skutková situace musí být řešena buď v intencích speciální právní normy, dané ustanovením § 2937 odst. 1 o. z., nebo subsidiárně dle ust. § 2900 a násl. o. z. řešící problematiku porušení prevenční povinnosti. Odvolací soud se však ne zcela shoduje s právními závěry soudu prvního stupně, pokud jde o interpretaci těchto právních norem a především rozložení důkazního břemene a břemene tvrzení mezi účastníky sporu.

16. Podle ust. § 2937 odst. 1 o. z. způsobí-li škodu věc sama od sebe, nahradí škodu ten, kdo nad věcí měl mít dohled, nelze-li takovou osobu jinak určit, platí, že je jí vlastník věci. Kdo prokáže, že náležitý dohled nezanedbal, zproští se povinnosti k náhradě škody. Podle § 2900 o. z. platí, že vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo vlastnictví jiného.

17. Odvolací soud se v daném směru shoduje s právním názorem odvolatele, pokud jde o ust. § 2937 odst. 1 o. z., tedy, že úkolem poškozeného je prokázat vlastnictví věci, která způsobila újmu a tím určit pasivně legitimovaného v předmětném řízení a současně musí prokázat, že škoda na věci ve vlastnictví poškozeného vznikla přímým působením věci ve vlastnictví žalobce, tedy, že samou vnitřní povahou předmětné věci a jejím přímým působením vznikla újma na věci poškozeného. Vlastník věci, která způsobila škodu, nese důkazní břemeno o svém skutkovém tvrzení, že se na vzniku škody spolupodílel vnější činitel působící na věc (např. silný vítr). Své důkazní břemeno o způsobení škody věcí samou od sebe (ve smyslu ust. § 2937 odst. 1 o. z.) unese totiž poškozený již prokázáním vzniku škody působením věci, jehož příčina tkvěla ve vnitřní povaze věci (hmotnost, gravitace, atp.) Jeho povinností však není prokazovat absenci působení vnějšího činitele. Žalobci tedy postačí v poměrech dané věci, aby prokázal, že strom ve vlastnictví žalované, resp. jeho část (větev) svým pádem vedla k destrukci jeho motorového vozidla, tedy ke vzniku finanční újmy na vlastnictví poškozeného (žalobce). Způsobení škody věcí samou od sebe je nutno shledávat v objektivních vlastnostech předmětného stromu (větve), např. hmotností větve, jejím umístěním v terénu spojeném s fyzikálním působením dopadu věci o vyšší hmotnosti nebo její části z výšky působením gravitace, atp. V tomto směru je nepochybné, že žalobce své břemeno tvrzení i důkazní unesl. Pokud v rámci procesní obrany poukazuje žalovaná na působení vnějšího činitele, a tudíž nesplnění podmínek aplikace § 2937 odst. 1 o. z., je to žalovaná, která musí prokázat, že to byl vítr, který představoval převažující příčinu škodícího děje, v jehož důsledku spadla větev z jejího stromu na žalobcovo motorové vozidlo. Pokud by soud prvního stupně tak, jak učinil v předchozí fázi řízení, dospěl k závěru o tom, že převažující příčinu pádu stromu nelze určit, bylo by nutné vykládat důsledky takové skutečnosti ve smyslu § 2937 odst. 1 o. z. opačně, než učinil. Znamenalo by to, že je to žalovaná, kdo neprokázal existenci dalšího vnějšího činitele, který spolupůsobil pád větve na motorové vozidlo. I v takovém případě by ovšem žalovaná měla možnost zprostit se povinnosti k náhradě škody, pokud by prokázala, že náležitý dohled nezanedbala. Pokud by se jí naopak podařilo prokázat, že vítr byl činitelem, který měl převažující vliv na pád větve, bylo by nutno, jak učinil soud prvního stupně, na věc pohlížet v intencích ust. § 2900 o. z. a řešit, zda žalovaná neporušila prevenční povinnost, jinak řečeno, opět nezanedbala náležitý dohled nad věcí. Je tedy zřejmé, že při aplikaci obou ustanovení bude jako zásadní vedle otázky, zda se silný vítr v daném místě a čase spolupodílel významným způsobem na pádu větve ze stromu žalované na motorové vozidlo žalobce, také otázka, zda žalovaná při péči o předmětný strom porušila (nebo ne) zásadu náležitého dohledu. Odlišnost aplikace těchto ustanovení v poměrech dané věci je v tom, že v intencích ust. § 2937 odst. 1 o. z. musí žalovaná prokázat, že náležitý dohled nezanedbala, zatímco v intencích ust. § 2900 o. z. jí musí žalobce prokázat, že jej zanedbala. Pouze na okraj odvolací soud poukazuje na skutečnost, že žalovaná nemůže prokazovat

nezanedbání dohledu pouhým odkazem na „péči pana [příjmení] a [příjmení]“. Je nutno posoudit, zda šlo o odborníky v dané problematice, zjistit, jaké dali žalované doporučení (viz její výpověď o odložení prořezu kvůli mrazu), zda je respektovala atd.

18. K otázce spoluzpůsobení škody třetí osobou (synem žalobce):

19. Na rozdíl od náhledu strany žalující považuje odvolací soud za relevantní argumentaci žalované o tom, že motorové vozidlo nemělo být pod předmětnou větví synem žalobce zaparkováno, a že se tento mohl spolupodílet na způsobení škody (§ 2915 o. z.) Odvolací soud má na mysli především argumentaci žalující strany podpořenou nejen výpovědí žalobce, ale také dalšími svědeckými výpověďmi členy rodiny, jak ostatně namítá sám žalobce v odvolání, o tom, že větev dlouhodobě jevila známky malé vitality, usychala, odkapávala z ní míza a žalobce, jak uvádí ve své účastnické výpovědi, dokonce tuto otázku s žalobkyní opakovaně řešil. Je otázkou, proč syn žalobce, který by měl poměry v daném místě a čase znát, jestliže zde bydlel, vůbec motorové vozidlo na místě pod stromem parkoval (bez ohledu na to, zda se dozvěděl či nikoliv o očekávaném větrném počasí). Odvolací soud upozorňuje žalobce, že existuje určitá provázanost mezi jeho skutkovým tvrzením o tom, že větev byla na první pohled nevitální, při jeho snaze prokázat zanedbání dohledu (péče) nad předmětným stromem žalovanou a případnou odpovědností syna žalobce za spoluzpůsobení škody porušením prevenční povinnosti. Je zřejmé, že čím zřetelnější byl vadný stav této větve, tím riskantnější bylo využívání místa pod ní členy rodiny žalobce k parkování motorového vozidla. Současně je nutno upozornit, že v otázce vizuálního vnímání stromu existují určité rozpory v obsahu výpovědí jednotlivých členů rodiny žalobce, které by v dalším řízení měly být vysvětleny, případně doplněno dokazování v daném směru proto, aby bylo možné tyto výpovědi z hlediska řešeného předmětu sporu řádně vyhodnotit a učinit tak jednoznačný skutkový závěr. Tak, jako odvolací soud nepřehlídí zjevné rozpory mezi závěry dendrologické zprávy znalce [příjmení] a znaleckého posudku vypracovaného znaleckým ústavem (viz výše), nepřehlídí i určité odlišnosti ve výpovědích žalobce a jím navržených svědků (členů jeho rodiny) v otázce usychání nebo narušené stability a vitality následně spadlé větve.

20. K výši způsobené škody:

21. Pokud by na základě shora prezentovaných právních názorů odvolacího soudu a doplněného a nově zhodnoceného dokazování soud prvního stupně došel k závěru o byť jen částečné odpovědnosti žalované za vzniklou škodu, nelze opomenout, že žalovaná v rámci procesní obrany (alespoň prozatím) částečně rozporuje nebo minimálně nečiní nespornou částku, kterou žalobce měl vynaložit na opravu předmětného motorového vozidla. Pokud by v této otázce strany nedošly ke shodě (odvolací soud zdůrazňuje, že pouze za předpokladu, že by byla dovozena nějaká odpovědnost žalované za vzniklou majetkovou újmu), nezbylo by, než se podrobně věnovat v řízení před soudem prvního stupně také řešení této sporné otázky, jaká skutečně na motorovém vozidle vznikla škoda, a to opět za použití poučujících instrumentů daných ust. § 118a odst. 1, 3 o. s. ř.

22. Odvolací soud konstatuje, že soud prvního stupně zavazuje výše zmíněnými právními názory, zejména ohledně výkladu vzájemného vztahu a interpretace ust. § 2967 a 2900 o. z., procesního postupu dle ust. § 132 o. s. ř. ve vztahu k hodnocení důkazů, dle § 118a odst. 1, 3 o. s. ř. ve vztahu k nutnosti realizace poučující povinnosti soudem prvního stupně, přičemž tyto právní názory soud prvního stupně bude aplikovat na řádně zjištěný skutkový stav, při dodržení zásady volného hodnocení důkazů tak, jak je výše popsáno.

23. Ve smyslu § 224 odst. 3 o. s. ř. rozhodne soud prvního stupně v následném rozhodnutí ve věci samé také o náhradě nákladů tohoto odvolacího řízení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

České Budějovice 31. srpna 2021

JUDr. Pavel Toufar
předseda senátu